

Artikel van Rob van Ginneken www.varkensbedrijf.nl ■

De mening van het publiek over wet- en regelgeving is politiek een heet hangijzer. Het raadgevend referendum werd in het vorige regeerakkoord opgenomen, om vervolgens eerder dit jaar weer afgeschaft te worden. U kent waarschijnlijk de argumenten: na twee “gekaapte” referenda (het associatieverdrag tussen EU en Oekraïne en de Sleepwet) wilde Den Haag weer af van de publieke inmenging. Het zou te gevoelig zijn voor populisme.

Dit betrof “slechts” een raadgevend referendum, terwijl er ook stemmen opgingen om een bindend referendum in de wet op te nemen. Daarbij wordt vaak verwezen naar het Zwitsers model, waar referenda een vooraanstaande positie innemen in de politieke besluitvorming. Vanaf de introductie in 1848 hebben er in Zwitserland 595 referenda plaats gevonden. Het blijkt dat directe democratie in het Alpenland prima kan functioneren.

Factoren die hebben bijgedragen aan het succes van de directe democratie in Zwitserland zijn de relatief kleine omvang van de bevolking, de hoge mate van scholing van de bevolking en de verscheidenheid van de media. Maar bovenal is de directe democratie traditioneel verankerd in de Zwitserse samenleving, in tegenstelling tot Nederland. De opkomst is stabiel. Sinds 2000 komt 45 procent van de kiesgerechtigden naar het stembokje.

Er heeft in de afgelopen jaren over uiteenlopende onderwerpen volksraadpleging plaatsgevonden. Net zoals in Nederland spelen in Zwitserland discussies over het milieu. In 2017 werd dankzij een bindend referendum aangenomen dat Zwitserland haar energieproductie gaat verduurzamen. Zwitserland gaat voor 2050 afscheid nemen van kernenergie en er komen miljardensubsidies voor het opwekken van energie uit duurzame bronnen zoals wind, zon, waterkracht en biomassa. Op dit moment wordt ongeveer de helft van de energie uit deze bronnen opgewekt.

Vorige maand werd er in Zwitserland gestemd over de herkomst van voedsel. Het “Fair-Food”-volksinitiatief wil dat Zwitserse consumenten voortaan alleen nog maar duurzaam geproduceerd voedsel op hun bord krijgen en het voorstel van voedselsoevereiniteit moet de eisen tussen lokaal geproduceerd eten en geïmporteerde levensmiddelen gelijktrekken. De gevolgen zouden groot zijn, waarschuwde de Zwitserse overheid. Mocht dit doorgaan, dan zou het voedsel 40 procent duurder worden. Het Zwitserse volk sprak zich uit tegen deze initiatieven. Minder dan 40% was bereid die prijs te betalen. Als het hoogopgeleide Zwitserland met respect voor referenda niet winst te betalen voor duurzaam voedsel, wat zou dat zeggen over de Nederlandse consumenteneisen?